

zeer relevant vak, zorg ervoor dat iedereen dat weet en blijf dat herhalen tot vervelens toe! Goed communiceren bepaalt de mate van maatschappelijke participatie en succes van kinderen. Zonder communicatie, een basisbehoefte voor ieder mens, is er geen kwaliteit van leven voor gehandicapten en chronisch zieken. Maar ook de geslaagde en gezonde Nederlander kan nog heel wat opsteken van logopedisten: goed stemgebruik, verstaanbaar spreken, de taal goed gebruiken. Er zijn inderdaad bedreigingen, maar ook volop kansen, maar daarvoor moet je wel verder kijken dan je neus lang is en ook buiten de gebaande paden treden.

Professionaliseren

Het is mooi om te zien dat de praktijkvoering van logopedisten in hoog tempo professionaliseert. Dat logopedisten zich voortdurend bijscholen om hun professioneel handelen op een hoger vlak te brengen. Maar ook dat logopedisten zich in hun wijk, dorp of stad laten zien en horen, bijvoorbeeld door publicaties in de plaatselijke media, lezingen op

scholen, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, open dagen. Veel logopedisten treden ook buiten de gebaande paden, dat lees je ook elke maand in *Logopedie en Foniatrie* in de rubriek 'Uit de praktijk van'.

Mijn droom voor de logopedie is dat iedereen weet wat logopedisten kunnen betekenen voor mensen. Die droom zal wel nooit helemaal uitkomen, maar ik denk wel dat het vak veel beter op de kaart staat dan een paar jaar terug, mede door de inzet van heel veel logopedisten, daarbij ondersteund met materiaal van de NVLF.

Waar kijk je met voldoening op terug?

Op de fijne samenwerking met kaderleden en collega's op het bureau, op de vele gesprekken met al die leden die gaan voor hun vak. Zelfs op de soms hoog oplopende discussies over logopedie op school, het tarief, de verschuivingen in de zorg. Concreet zal ik me vooral het traject rondom DTL en de actie in juni van dit jaar blijven herinneren. Mijn 'ervaring' als actievoerder kwam daarbij wel goed van pas.

Wat houdt je nieuwe baan in?

Na drie jaar hard werken bij de NVLF had ik het gevoel dat ik, met alles wat ik in me heb, niet veel nieuws meer kan bijdragen aan het reilen en zeilen van de NVLF. Na 22 jaar werken en met nog zo'n 22 jaar voor boeg (!), heb ik me afgevraagd wat een logische stap zou zijn: dat bleek toch mijn inhoudelijke oriëntatie te zijn. Ik ga dan ook mijn 'oude' vak weer in. Vanuit mijn juridische expertise (ooft afgestudeerd als jurist sociaal recht) ga ik aan de slag bij CNV Vakcentrale als beleidsadviseur. Ik ga me bezighouden met sociaal economische vraagstukken over arbeid, medezeggenschap, pensioenen en sociale zekerheid. De komende jaren worden daarin van groot belang met vraagstukken als vergrijzing, ontslagrecht, de betaalbaarheid van sociale zekerheid. Volop werk aan de winkel en daar wil ik graag mijn steentje aan bijdragen. Ik heb er veel zin in, maar zal de NVLF en de logopedie ook zeker blijven volgen. Ik heb dan wel geen logopedistenhart, maar wel een hart voor de logopedie en dat verandert niet als ik bij de NVLF vertrek.

De school van... Hanneke van Went

Hanneke van Went is coördinator van een team van dertien logopedisten bij De Voorde. Dit is een school voor kinderen met auditieve en/of communicatieve beperkingen in de leeftijd van drie tot en met dertien jaar. De doelgroep zijn slechthorende kinderen (waaronder kinderen met een cochleair implantaat die slechthorend functioneren), kinderen met ernstige spraak-/taalmoeilijkheden en kinderen met een stoornis binnen het autistisch spectrum, waarbij de beperking in de communicatieve vaardigheden op de voorgrond staat. De Voorde heeft een hoofdlocatie in Rijswijk met een nevenvestiging in Zoetermeer.

Hanneke van Went

Je werkt ruim zeven jaar bij de Voorde. Waarom heb je gekozen voor het cluster-2 onderwijs? Ik heb altijd interesse gehad voor medische vakken. Tijdens de studie en ook tijdens een eerdere stage waar ik onder andere te maken kreeg met cochleaire implantaten, kreeg ik steeds meer interesse voor het gehoor. Verder vond ik het toen het leukste om met kinderen te werken. Daarom koos ik

als laatste stage heel bewust voor het cluster-2 onderwijs waar ik te maken zou krijgen met slechthorende kinderen. De stage beviel van beide kanten en daarna kon ik er fulltime aan de slag.

Hoe heb je je als logopedist die jaren ontwikkeld: zijn er aandachtsgebieden waarin je je hebt gespecialiseerd?

Ik heb verschillende cursussen gevolgd waaronder Nederlands met Gebaren 1 en 2, onderzoek en behandeling van spraakstoornissen bij kinderen met schisis, logopedie bij leerlingen met autisme spectrum stoornissen, basis- en behandelmodule sensorische informatieverwerking en verschillende congressen, lezingen en studiedagen gericht op onze doelgroep.

Tijdens het werken op de Voorde heb ik me onder andere gespecialiseerd in het stimuleren van spraak-/taalontwikkeling bij (jonge) kinderen en het begeleiden van de omgang met gehoorapparatuur.

De eerste jaren heb ik vooral veel kinderen van verschillende leeftijden behandeld. Na een aantal jaren ben ik ook als logopedist in de Commissie van Begeleiding (CvB) actief geworden. De CvB speelt een grote rol in het coördineren van deskundige multidisciplinaire zorg, alsmede in het uitvoeren van onderzoeken en verwijzen naar externe instanties. Sinds maart 2010 ben ik hiernaast ook coördinator logopedie.

Wat maakt het werken met deze kinderen voor je boeiend?

Sommige kinderen zijn heel teruggetrokken en stil als ze bij ons op school komen. Het is super om ze meer aan het praten te krijgen en te zien dat ze meer zelfvertrouwen krijgen en vaker initiatieven durven te nemen. Andere kinderen zijn juist heel boos, gefrustreerd en soms zelf agressief. Het is mooi om ook dit te zien veranderen.

We proberen met z'n allen op school een veilige spreekomgeving voor de kinderen te creëren. Ieder kind is anders en heeft een andere aanpak nodig om zich zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Het is een uitdaging om steeds met elkaar te zoeken

naar de juiste aanpak, aanpassingen en/of compensatiestrategieën voor ieder kind. Ik vind het zelf een erg leuke en interessante doelgroep om mee te werken.

Je geeft leiding aan een team van dertien logopedisten. Waar bestaan jouw werkzaamheden als coördinator uit?

Mijn werk bestaat vooral uit samenwerken, coördineren van activiteiten en de uitvoering van de logopedie binnen onze twee locaties. Ik lever een bijdrage aan de ontwikkeling van beleid rond logopedie, ik coach en stuur collega's aan, ik houd zoveel mogelijk alle ontwikkelingen op logopedisch gebied bij en ik ben lid van het Management Team. Op dit moment volg ik nog een middenmanagementcursus.

Welke positie heeft de logopedie binnen jouw organisatie?

De logopedie speelt binnen de school een grote rol. Er worden minstens één keer per jaar logopedische onderzoeken afgenomen. Vooral de samenwerking tussen de leerkracht, klassenassistent en logopedist werkt versterkend: datgene wat (technisch) geoefend wordt binnen de logopedie wordt in de groep toegepast en vice versa. De doelstelling van de school is de leerlingen communicatief redzaam te maken. De logopedie vindt bij de peuters, kleuters en leerjaar 3 zowel individueel als in zogeheten taalgroep-

jes plaats. De logopedist is dus niet alleen te vinden in een eigen kamer, maar ook vaak in de groep. Binnen de taalgroepjes wordt gewerkt aan de mondelinge taalvaardigheid en voorwaarden hiervoor (auditiële vaardigheden, taalbegrip en taalproductie) aan de hand van thema's van KO-Totaal.

In de middenbouw (vanaf leerjaar 4) wordt onder begeleiding van de logopedist vooral in groepjes gewerkt aan de taalontwikkeling aan de hand van thema's (die aansluiten bij de taalmethode uit de klas). Daarnaast is er nog individuele logopedie, maar in mindere mate.

In de bovenbouw (vanaf leerjaar 7) werken we vooral aan het communicatief redzaam maken, sociale vaardigheden, de weerbaarheid, gesprekken/discussies/telefoongesprekken voeren, de weg vragen, gegevens op kunnen zoeken (op internet, woordenboek). Het is echt praktisch gericht op vaardigheden die nodig zijn in de maatschappij.

Verder begeleidt de logopedist ook de omgang met de gehoorapparatuur (solo-apparatuur/CI). Er wordt onder andere geoefend met de gehoorapparatuur bij logopedie, zodat het kind er zo optimaal mogelijk gebruik van maakt.

Op welk gebied binnen de logopedie verwacht jij de komende jaren nog ontwikkelingen met betrekking tot de kwaliteit van de behandeling?

Als het goed is zal er op alle gebieden steeds ontwikkeling zijn. Op dit moment verwacht ik vooral

ontwikkelingen op het gebied van auditieve verwerkingsproblemen en pragmatiek. Deze gebieden zijn bij ons op school ook in ontwikkeling.

Ook ontwikkelingen rondom het cochleaire implantaat volgen we nauwgezet. We merken dat veel CI-leerlingen vanuit het dovenonderwijs met een rugzak naar het reguliere basisonderwijs gaan. Voor sommige kinderen is deze stap echter te groot. Er is nog niet overal bekend dat er voor deze leerlingen ook een tussenweg is: het SH-onderwijs. We proberen ons wel meer zichtbaar te maken voor deze doelgroep door bijvoorbeeld bij een CI-dag aanwezig te zijn met een stand.

Mijns inziens kan de kwaliteit van de behandeling verbeterd worden door naast het oefenen van technische luister-, spraak- en taalvaardigheden steeds te bekijken hoe het kind dat vervolgens het beste kan toepassen in zijn/haar dagelijkse leven. Ik denk dat de logopedist steeds meer zal samenwerken met andere disciplines en meer buiten de eigen kamer gaat werken. Natuurlijk moeten sommige vaardigheden apart geoefend worden, maar een kind heeft er niets aan als hij/zij dat vervolgens niet kan toepassen buiten de logopediekamer. Wanneer de transfer naar spontane situaties niet goed verloopt dan zul je er wel mee naar 'buiten' moeten. Bij onze kinderen zal die transfer eerst vooral thuis en in de klas moeten gebeuren. Daarom proberen de logopedisten op de Voorde zoveel mogelijk samen te werken met de ouders en leerkrachten.

Richtlijnen maken logopedie transparant

Overheid, patiënten en beroepsbeoefenaren stellen hoge eisen aan de kwaliteit van de zorg in Nederland. Zeker in een tijd waarin de financiële middelen beperkt zijn, wordt duidelijkheid over de zorg die verleend wordt en de manier waarop de kwaliteit van de zorg geborgd en verbeterd wordt, van steeds groter belang. Dat geldt ook voor logopedisten.

De noodzaak om transparant te werken wordt door onze beroepsgroep breed gedragen. Niet voor niets heeft het Beleidsplan 2011 van de NVLF de titel 'Duidelijke taal over de toegevoegde waarde van logopedie'. In dit artikel wordt ingegaan op het belang van richtlijnen voor de logopedie en de stand van zaken in de ontwikkeling.

Evidence based practice en logopedie

Evidence based practice (EBP) is het uitvoeren van een handeling door een beroepsbeoefenaar op zo'n wijze dat de uitvoering is gebaseerd op de best beschikbare informatie over doelmatigheid en doeltreffendheid.

EBP kan worden gevoed uit drie bronnen:

- Informatie uit het wetenschappelijke domein; meestal blijvend uit richtlijnen of collegiaal (peer reviewed) artikelen in vakbladen;

- Ervaring en inzicht van de beroepsbeoefenaar;
- Wensen en omstandigheden van de patiënt.

Een groot misverstand is dat EBP hetzelfde is als 'wetenschappelijk bewijs' of zelfs 'wetenschappelijk effect'. Logopedisten denken vaak dat ze alleen maar EBP kunnen handelen als in de literatuur bewijs te vinden is. Dat is niet het geval. EBP gaat uit van het best beschikbare bewijs. De zwaarste vorm van bewijs is de systematische review, de lichtste vorm is de opinie van de expert. Daartussenin zitten onder andere case studies en cohort studies. Dat betekent dat logopedisten ook EBP-werken als er geen 'zwaar' bewijs voorhanden is. Handelen conform EBP betekent de integratie van de informatie uit de bovengenoemde drie bronnen.

Bovenstaande betekent uiteraard niet dat het niet van belang is om logopedische interventies te beschrijven en (wetenschappelijk) onderzoek te doen

naar de effecten. De NVLF is dan ook volop betrokken bij de ontwikkeling van richtlijnen.

Richtlijnen voor logopedisten

Op de zoektocht naar het best beschikbare bewijs is informatie uit richtlijnen van groot belang. Daarom houdt de NVLF op de website een overzicht bij van Nederlandse en buitenlandse richtlijnen die voor de logopedie relevant zijn. De NVLF-richtlijnen zijn zelfs rechtstreeks vanaf de website te downloaden (onder andere Logopedie bij de ziekte van Parkinson).

In het overzicht van Nederlandse richtlijnen is te vinden in welke richtlijnontwikkeling de NVLF participeert of heeft geparticipeerd. De NVLF zorgt ervoor dat logopedisten met specifieke deskundigheid worden afgevaardigd als lid van of adviseur van de werkgroep die richtlijnen ontwikkelt. Als de richtlijn klaar is wordt die binnen de NVLF voorgelegd en indien akkoord bestuurlijk geautoriseerd.

Het is verheugend om te zien dat de logopedie bij tal van richtlijnen betrokken is en inbreng heeft. Momenteel wordt door onze vertegenwoordigers hard gewerkt aan de richtlijn MS en Kindertandheelkunde en Hoest en de richtlijn ALS. De richtlijn Otitis Media is inmiddels gereed en wordt binnenkort geautoriseerd. Voor alle overzichten en richtlijnen kijk op www.ikbenlogopedist/kwaliteit/kwaliteitsinstrumenten.